

روش های دشمنان در جنگ نرم در مبارزه با حضرت موسی(ع)

رقیه اسماعیل زاده^۱

چکیده:

جنگ نرم یکی از روش های مبارزه با کشورها و یا جوامعی هست که برخلاف خواسته ها و یا روش های مطابق مخاطب است. این جنگ از اهداف و برنامه های خاصی بدون هرگونه اقدام فیزیکی و یا سختی است. در این جنگ از شیوه ها و روش هایی استفاده می شود که هدفش تغییر افکار و باورها و اعتقادات و نگرش های یک قوم و ملت در جهت خواسته های خود می باشد. دشمن همیشه با ظاهری زیبا و کلامی شیوا سعی در ربودن افکار و اندیشه های اعتقادی دارد تا مقاصد خود را عملی نماید و تماشاگر خفت و خواری انسان ها باشد. در جبهه مقابل این میدان رسولان الهی و پیامبران و صاحبان اندیشه و مردمان پاک سیرت هستند که با محک دین و عقل به دفاع از خود برخاسته تا هم شر افکار خبیث را از خود دور نمایند و هم مردمان ضعیف و کم عقل را از ستم طاغوتیان نجات دهند و این جز با بهره گیری از مسیر الهی مقدور نمی باشد. که حضرت موسی علیه السلام مصداق عینی و عملی از مبارزین موفق در این عرصه می باشد که روش ها و تدابیر ایشان امروزه هم می تواند در جنگ نرم با دشمنان مورد استفاده قرار گیرد. در این پژوهش به روش توصیفی-تحلیلی و کتابخانه ای به تبیین و بررسی روش های دشمنان در جنگ نرم در مبارزه با حضرت موسی علیه السلام پرداخته شده است که در روش گفتاری دشمنان به عملیات روانی، عملیات ادراکی، دیپلماسی عمومی و فریب استراتژیکی و در روش رفتاری دشمنان به عدم همکاری با دولت و یا نافرمانی مدنی، مداخله غیر خشونت آمیز، جذب مخالفان حکومت و اعتراض پرداخته شده است.

کلید واژه ها: جنگ نرم، حضرت موسی علیه السلام، دشمنان، مبارزه

۱. طلبه حوزه علمیه سطح ۲، مدرسه علمیه فاطمیه سلام الله علیها، ریگان.

مقدمه:

جنگ نرم یکی از انواع جنگ است که در اذهان، افکار و عقاید و باورها تاثیر دارد. این جنگ از اهداف و برنامه‌های خاصی بدون هرگونه اقدام فیزیکی و یا سختی است. در این جنگ از شیوه‌ها و روش‌هایی استفاده می‌شود که هدفش تغییر اذهان و باورها و اعتقادات و نگرش‌های یک قوم و ملت در جهت خواسته‌های خود می‌باشد. پیامبران الهی نخستین مبارزان این جنگ هر کدام مطابق با شرایط و موقعیت خاص خود اقدام به اجرای برنامه‌های هدایتی خود نموده اند تا هم مردم را به یگانه پرستی دعوت نمایند و هم از اسارت طاغوت‌ها و شرک و بت پرستی نجات دهند. حضرت موسی علیه‌السلام یکی از پیامبران بزرگ الهی و اولوالعزم است که بیشتر از همه انبیای الهی نام مبارکش در قرآن ذکر شده است. همچنین نام قوم بنی اسرائیل از سایر اقوام بیشتر ذکر گردیده است، آن هم به دلیل جهالت و زیاده خواهی و هواپرستی و لجاجت بوده است که حضرت موسی علیه‌السلام با صبر و حوصله و توکل به خداوند متعال اقدام به دعوت و تبلیغ یکتا پرستی نمود که با مشکلات و موانعی مواجه گردید که با رهنمودهای خداوند متعال این هدف شوم و برنامه‌ها نابود گشت. دشمن همیشه با ظاهر زیبا و کلمه‌ی شیوا و محبتی کاذب سعی در ربودن افکار و اندیشه‌های اعتقادی و مستحکم دارد تا مقاصد خود را پیدا نماید که این دشمنی خاموش و بی‌سروصدا در جبهه‌ی درون انسان‌ها به تلاش و کوشش می‌پردازد و هم در جلوه‌ی برون به فریبکاری دست می‌زند تا صیدش را شکار نماید. صیاد این معرکه جز ابلیس مطرود از درگاه الهی نیست که دائم سعی در انحراف دارد و هم کافران و مشرکین را امر به دشمنی با رسولان الهی درونی و بیرونی می‌نماید تا تماشاگر خذلان و خوفت انسان‌ها باشد. با توجه به این که در جامعه‌ی امروزی جنگ نرم توانسته است آثار مخربی بر روی افراد جامعه خصوصاً مسلمانان و شیعیان داشته باشد، علت آن را باید عدم آگاهی کافی از شیوه‌های جنگ نرم و اهداف آن و همچنین غفلت و سرگرم شدن به مسائل غیرضروری و جذاب بودن روش‌ها و شیوه‌های آن دانست.

کتاب‌هایی با عنوان جنگ نرم در قرآن و یا جنگ نرم در قرآن و سنت تألیف گردیده است. از جمله می‌توان به کتاب پایه‌های فکری جنگ نرم اثر عبدالله محمدی و همچنین کتاب قصه‌های قرآن اثر محمد محمدی اشتهااردی و همچنین کتاب رهبری به قدرت هوشمند اثر نای جوزف اشاره کرد. ولی هیچ کدام از این منابع به روش‌های دشمنان در جنگ نرم در مبارزه با حضرت موسی علیه‌السلام نپرداخته‌اند. لذا در نوشتار حاضر سعی بر این است که روش‌های گفته و رفتاری دشمنان در جنگ نرم با در مبارزه با حضرت موسی علیه‌السلام مورد بحث و بررسی قرار گیرد.

مفهوم شناسی

روش: طریقه، طور عمل، روش و قاعده، طرز و روش.^۱

دشمن: آنکه بد خواه دیگری است، عدو، خصم، مخالف.^۲

جنگ: جدال، ستیز، نبرد.^۳

یا هرگونه درگیری (ذهنی، نفسانی و بدنی افراد) با خود و دیگران خصوصاً به معنای زد و خورد خشن میان گروه‌ها، اقوام، ملت‌ها و کشورها به انگیزه‌های مختلف.^۴

جنگ نرم: یکی از انواع جنگ است که بر افکار و عقاید و باورها تأثیر دارد.

عوامل مؤثر در آن باعث تغییر در رفتار و تغییر عقاید و باورها می‌شوند. ظاهراً این واژه نخستین بار توسط

جوزف نای در کنار سایر شیوه‌های روایی با حکومتها مطرح شده است.^۵

حضرت موسی علیه السلام:

موسی ابن عمران (قرن ۱۳ قبل از میلادی)، پیامبر خداوند و از انبیاء، صاحب رسالت و اولوالعزم که خداوند کتاب مقدس تورات را بر او نازل کرد. نام حضرت موسی علیه السلام ۱۳۶ بار در ۳۴ سوره قرآن آمده است. از این رو می‌توان گفت قرآن حق است و توجه ویژه‌ای به زندگی حضرت موسی علیه السلام داشته است. او از پیامبران اولوالعزم و داراری شریعت و کتاب مستقل تورات و دعوت جهانی بود. او از نسل حضرت ابراهیم علیه السلام است و با شش واسطه به آن حضرت میرسد.

۱. دهخدا، لغت نامه، ص ۳.

۲. معین، فرهنگ معین، ج ۱، ص ۴۹۶.

۳. همان، ص ۱۲۴۶.

۴. حداد عادل، دانشنامه جهان اسلام، ج ۱۱، ص ۵۱.

۵. نای جوزف، رهبری و قدرت هوشمند، ص ۷۰.

به این ترتیب ((موسی بن عمران بن یصهر بن قاهث بن لاوی بن یعقوب بن اسحاق بن ابراهیم)) و ۵۰۰ سال بعد از ابراهیم خلیل ظهور و ۲۴۰ سال عمر نمود.

روش های دشمنان در جنگ نرم در زمان حضرت موسی علیه السلام

جنگ نرم تهاجم هوشمندی است که دشمن با برنامه ریزی دقیق و تبلیغات روانی میکوشد، تا افراد جامعه از همفکری با دشمنان احساس خوشحالی کنند.

پیامبران بزرگ الهی نخستین مبارزان این جنگ می باشند هرکدام مطابق با شرایط خود برنامه های خود را عملی کرده اند و مردم را به یگانه پرستی دعوت نموده اند.

مهم ترین و اصلی ترین هدف جنگ نرم ایجاد تغییر و دگرگونی در باورها و اعتقادات جامعه است.

اعتقادات و باورها، اساس حرکت یک جامعه به شمار می آیند. هر نوع اختلال در مسیر حرکت یک جامعه مستلزم تغییر در باورهای ایشان است.

بنابراین جنگ نرم را می توان هرگونه اقدام نرم و تبلیغات روانی که جامعه هدف را نشانه گرفته و بدون درگیری و استفاده از زور و اجبار به شکست و می دارد.

در این مقاله تلاش شده است روش های رفتاری و گفتاری دشمنان در جنگ نرم در زمان حضرت موسی علیه السلام بیان شود.

۱. بهشتی، ترجمه تفسیر مجمع البیان، ج ۴، ص ۳۳.

۲. مجلسی، بحار الانوار، ج ۱۳، ص ۶.

روش‌های گفتاری دشمنان در جنگ نرم در مبارزه با حضرت موسی علیه السلام

روش‌های گفتاری دشمنان در اعمال تهدیدات نرم به چهار بخش ((عملیات روانی))، ((عملیات ادراکی))، ((دیپلماسی عمومی)) و ((فریب استراتژیکی)) تقسیم می‌شود.^۱

۱. عملیات روانی

یکی از روش‌های گفتاری دشمنان در جنگ نرم عملیات روانی است. به مجموعه طرح‌ها و اقدام‌هایی گفته می‌شود که بدنبال تشویق، تهییج و تحریک افکار عمومی در مسئله‌ای مشخص و با اهداف از پیش تعیین شده است.

هدف از عملیات روانی تغییر در ((رفتار)) و ((نگرش)) مخاطب در جهت مطلوب است.^۲

نمونه‌هایی از تغییر نگرش دشمنان در زمان حضرت موسی علیه السلام

الف: بدبین‌سازی مردم نسبت به حاکمیت و منحرف ساختن افکار عمومی است .

وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا أَيُّهَا الْمَلَأُ مَا عَلِمْتُ لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرِي فَأَوْقِدْ لِي يَا هَامَانَ عَلَى الطِّينِ فَاجْعَلْ لِي صَرْحًا لَعَلِّي أَطْلُعُ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لَأَظُنُّهُ مِنَ الْكَاذِبِينَ^۳

فرعون گفت: ای جمیعت (درباریان!) من خدایی جز خودم برای شما سراغ ندارم! (اما) برای تحقیق بیشتر آتشی بر گِل بیفروز (آجرهای محکم بساز) و برای من برج بلند ترتیب ده، تا از خدای موسی خبر گیرم هر چند گمان می‌کنم او از دروغگویان است.

وَاسْتَكْبَرَ هُوَ وَجُنُودُهُ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَظَنُوا أَنَّهُمْ إِلَيْنَا لَا يُرْجَعُونَ.^۴

او و سپاهیان‌ش به ناحق در زمین سرکشی و تکبر کردند و پنداشتند که آنان را به سوی ما باز نمی‌گردانند
سرانجام فرعون و لشگریانش به ناحق در زمین استکبار کردند، و پنداشتند به سوی ما باز نمی‌گردند .

۱- محمدی، پایه‌های فکری جنگ نرم، ص ۲۵

۲- همان، ص ۲۶

۳.سوره قصص، آیه ۳۸.

۴.همان، آیه ۳۹.

((قَالَ لِلْمَكَا حَوْلَهُ إِنَّ هَذَا السَّاحِرُ عَلِيمٌ يُرِيدُ أَنْ يُخْرِجَكُمْ مِنْ أَرْضِكُمْ بِسِحْرِهِ فَمَاذَا تَأْمُرُونَ قَالُوا وَارْجِهْ وَآخَاهُ وَابْعَثْ فِي الْمَدَائِنِ حَاشِرِينَ يَا تُوكَ بِكُلِّ سَحَارٍ عَلِيمٍ))^۱

فرعون به گروهی که اطراف او بودند. گفت: ((این موسی ساحری ماهر و داناست. او می خواهد با سحر شما را از سرزمینتان بیرون کند شما چه نظری دارید؟ گفتند: ((او و برادرش را مهلت ده و ماموران را برای گردآوری {ساحران} به تمام شهرها اعزام کن تا هر ساحر ماهر و توانایی را نزد تو آورند.)) فرعون که از قدرت معجزه حضرت موسی علیه السلام مبهور، وحشت زده و درمانده بود برای حفظ اعتقادات و باورهای اطرافیان و مردم حضرت موسی علیه السلام را ساحر خواند و بهترین شیوه را ابزار سحر یافت. فرعون می اندیشید چون در آن زمان سحر رایج بود، این اتهام و برچسب زدن بهتر از هر چیز دیگر به حضرت موسی علیه السلام می چسبید و او را از پای درآورد. سپس حضرت موسی علیه السلام در روز جشن که همه مردم آمده بودند تا شاهد قدرت ساحران و شکست ایشان شوند با آوردن معجزه خود (تبدیل عصا به اژدها) با شیوه غیر خشونت آمیز ساحران را جذب نمود و هر چه فرعون تلاش نمود نتوانست آنها را متقاعد نماید.^۲

ج) جذب مخالفان حکومت

یکی دیگر از روشهای رفتاری در جنگ نرم با دشمنان جذب مخالفان حکومت است. حاکمان ستمگر و دشمنان حق و عدالت، در ادوار مختلف، رهبران الهی و پیروان آنان را به گونه های مختلف تهدید می کردند تا شاید دست از هدف خود بردارند. در پی ایمان آوردن ساحران به حضرت موسی علیه السلام فرعون آنان را تهدید به قطع عضو دست و پای و اعدام نمود. خداوند در قرآن کریم می فرماید: ((فَلَا قُطِيعَ أَيْدِكُمْ وَ أَرْجُلِكُمْ مِنْ خِلَافٍ وَلَا صَلْبَيْنِكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ وَ لَتَعْلَمُنَّ إِنَّا أَشَدُّ عَذَابًا وَ أَبْقَى))^۳

به یقین دست و پای شما را به طور مخالف قطع می کنیم و شما را به تنه درختان نخل می آویزیم و بزودی خواهید دانست که مجازات کدام یک از ما شدیدتر و پایدارتر است.

د) اعتراض

۱. شعرا، آیات ۳۷-۳۴.

۲. مکارم شیرازی، تفسیر نمونه، جلد ۱۳، ص ۴۳۵.

۳- محمدی، پایه های فکری دشمنان، ص ۴۰.

۴. طه، آیه ۷۱.

یکی دیگر از روشهای رفتاری در جنگ نرم با دشمنان اعتراض کردن است. به اقداماتی گفته می شود که حکایت از نشان دادن اعتراض و نارضایتی باشد. در صورت تکرار تبدیل به مقاومت شود. اعتراض می تواند به صورت مخالفت، کم کاری و کارشکنی صورت گیرد.^۱

یکی دیگر از شیوه های دشمنان در جنگ نرم دروغ گویی و مخالفت بود. دشمن می کوشد با این شیوه، رهبران الهی و جبهه حق را منزوی کرده، از صحنه بیرون کند و مردم را از پیرامونشان دور سازد؛ چرا که مردم به دنبال رهبرانی حرکت می کردند که مورد اعتماد مورد اعتماد و راستگو باشند. آیات قرآن نشان می دهد که دشمنان از دروغ بستن به ساحت مقدس پیامبران الهی نیز ابایی نداشتند:

قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِ فِرْعَوْنَ إِنَّ لَسَاحِرٍ عَلِيمٍ.^۲

قوم فرعون گفتند که از او حضرت موسی علیه السلام جادوگری تواناست. و حتی وقتی قوم فرعون حضرت موسی علیه السلام را دیدند اعتراض کردند او را یک جادوگر خواندند تا شاید بتوانند با این تهمت و شایعه در بین مردم از نفوذ آیین توحیدی ایشان جلوگیری نمایند.

۱- عبدالله خانی، تهدیدات امنیتی ملی، ص ۷۵

۲- اعراف، آیه ۱۰۹

نتیجه گیری

مقاله حاضر با عنوان روش های دشمنان در جنگ نرم در مبارزه با حضرت موسی علیه السلام به رشته تحریر در آمده است.

دشمنان برای پیشبرد اهداف خویش در جنگ نرم از ابزارها و روش های گوناگون استفاده می کردند.

روش های گفتاری دشمنان شامل عملیات روانی، عملیات ادراکی، دیپلماسی مردم محور، فریب استراتژیکی و روش های رفتاری دشمنان شامل عدم همکاری با دولت یا نافرمانی مدنی، مداخله غیر خشونت آمیز جذب مخالفان حکومت و اعتراض استفاده می کردند.

دشمنان در جنگ نرم با تبلیغات و اقداماتی که انجام می دهند می کوشد که بر باورها و رفتارهای جامعه هدف تاثیر بگذارند به گونه ای که آنان همان چیزی را باور کنند که دشمن می خواهد، همان چیزی را احساس کنند که دشمن اراده کرده است، همان کاری را انجام دهند که دشمن دوست دارد و افراد جامعه نه تنها از همدستی با دشمنان خویش خوشنود باشند، بلکه به آنها افتخار کنند.

فهرست منابع

قرآن

۱. بهشتی، احمد، تفسیر مجمع البیان، جلد ۴، ناشر فراهانی تهران.
۲. حداد عادل، غلامعلی و همکاران، دانشنامه جهان اسلام، جلد ۱۱، بنیاد دایرهالمعارف اسلامی، تهران.
۳. دهخدا علی اکبر، لغت نامه دهخدا، انتشارات موسسه دهخدا.
۴. طباطبایی، سید محمد، تفسیر المیزان، ترجمه موسوی همدانی محمد باقر، جلد ۹، دفتر انتشارات اسلامی، قم، ۱۳۸۷.
۵. عبدالله خانی، علی، تهدیدات امنیتی ملی. ابزار معاصر، چاپ دوم، تهران ۱۳۸۶.
۶. مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، بحار الانوار، جلد ۳، ناشر دار الحیاء سرات العربیه، لبنان، بیروت.
۷. _____، _____، بحار الانوار، جلد ۱۳، ناشر دار الحیاء سرات العربیه، لبنان، بیروت.
۸. - محمدی اشتهازدی، محمد، قصه های قرآن، نشر کتاب یوسف، چاپ سوم، تهران، ۱۳۸۸.
۹. محمدی، عبدالله، پایه های فکری جنگ نرم، انتشارات کانون اندیشه جوان، چاپ اول، تهران، ۱۳۹۳.
۱۰. معین، محمد، فرهنگ معین، چاپ اول، نشر دانشگاه تهران، ۱۳۸۷.
۱۱. مکارم شیرازی، ناصر و همکاران، تفسیر نمونه جلد ۱۳، دارالکتب الاسلامیه، قم، ۱۳۷۸.
۱۲. _____، _____، همکاران، تفسیر نمونه جلد ۱۵، دارالکتب الاسلامیه، قم، ۱۳۷۸.
۱۳. نای جوزف، رهبری و قدرت هوشمند، ترجمه محمود رضا گلشن پژوه و الهام شوشتری زاده، موسسه فرهنگی مطالعات و تحقیقات بین المللی معاصر تهران.

مقالات

۱. هادیان، ناصر، احدی، افسانه "جایگاه مفهومی دیپلماسی عمومی" فصلنامه بین المللی روابط خارجی، سال اول پاییز سال ۱۳۸۸.

۲. عمو زاه مهد یرجی، حنیف، حسینی، سید محمد "دام اجتماعی و مسله عدم همکاری شهروندان با حکومت در ایران" شماره ۲، سال ۱۳۹۹.

۳. رضا پور سر دره، مجتبی، موزن نسب، اسحاق، بدیعی، حسین "استراتژی اصول و مقابله با فریب استراتژیک" فصلنامه تحقیقات جدید در علوم انسانی، شماره ۲۹، پاییز ۱۳۹۹.